

УДК 378.147:796.5

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-97-4-37-44>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ДО РОЗРОБЛЕННЯ АНІМАЦІЙНИХ ПРОГРАМ

А. В. Віндюк

ORCID 0000-0001-5495-4350

У статті автором проаналізовано теоретичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм. Висвітлено нормативно-правову базу професійної підготовки зазначених фахівців та теоретичне підґрунтя дослідження. Визначено, що долучення анімаційних програм культурно-пізнавального, спортивно-оздоровчого, розважального характеру у складі туристських маршрутів, подорожей та готельного дозвілля сприяє підвищенню їх престижності та підвищує попит на ринку туристичних послуг. Наголошено, що готовність до розроблення анімаційних програм надає можливість фахівцям із туризму та готельно-ресторанної справи реалізувати свій творчий, особистісний та професійний потенціал у майбутній професійній діяльності. Враховуючи це, сучасна підготовка фахівця нового типу вимагає створення та оптимізації умов, необхідних для ефективного формування певного рівня професійних й особистісних компетенцій студентів у процесі вивчення фахових дисциплін. Встановлено, що процес підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм необхідно постійно оновлювати. Зазначено, що актуальним є створення банку типових сценаріїв та циклів рекреаційних занять для розроблення та реалізації анімаційних програм туристського відпочинку на підприємствах туристичного профілю з урахуванням регіональних особливостей, типових планів обслуговування турів та організаційно-технічних заходів для їх обслуговування.

Ключові слова: туризм, професійна підготовка, майбутній фахівець із туризму та готельно-ресторанної справи, анімаційні програми.

Постановка проблеми. Анімаційна діяльність є особливо унікальна, оригінальна та неповторна діяльність в галузі дозвілля й особливо туристського, яка відрізняється широким різноманіттям зв'язків з

реальністю, складністю компонентів взаємовідносин своєї внутрішньої структури. Окрім того, індивідуальний та колективний характер спілкування в процесі діяльності, попередньо визначаючий у поєднанні з великою духовно-інтелектуальною напругою та високим емоційним тонусом роботи, необхідність глибоких особистісних контактів професіонала-фахівця та його суб'єкта формують узагальнене уявлення про унікальність діяльності фахівця цієї галузі.

Долучення анімаційних програм культурно-пізнавального, спортивно-оздоровчого, розважального характеру у складі туристських маршрутів, подорожей та готельного дозвілля підвищує їх престижність та попит на ринку туристичних послуг. Тож, дослідження питань підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм є актуальним, доцільним та важливим на сьогодні.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичними засадами дослідження слугували *праці вітчизняних авторів* у таких напрямках: професійна підготовка фахівців із туризму (Л. В. Безкоровайна, А. В. Виндюк, А. П. Конох, В. К. Федорченко, Н. О. Фоменко); підготовка фахівців з дозвіллевої та анімаційної діяльності (Н. В. Гузій, Т. М. Лесіна, С. В. Масліч, А. В. Сидорук, І. Т. Скрипченко.); закордонний досвід з підготовки фахівців галузі дозвілля та анімаційної діяльності (І. О. Біла, Н. В. Маковецька, І. В. Петрова, Н. Яремака); теоретико-методичні підходи до формування професійних умінь фахівців галузі туризму (О. В. Бондаренко, І. В. Зорін, В. А. Квартальнов). *Праці зарубіжних авторів*: професійна підготовка фахівців з туризму (Н. В. Буторова, Г. К. Касенова, О. Б. Коложвари); підготовка фахівців з дозвіллевої та анімаційної діяльності (З. Б. Богатова, О. В. Джафарова, Р. Костецки, Є. Б. Мамбеков, Є. М. Приезжева, А. В. Портних, В. С. Плотнікова, Т. С. Трусова, С. Б. Жарая).

Та, не зважаючи на велику кількість досліджень науковців з питань підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи, проблема підготовки до розроблення анімаційних програм залишається малодослідженою. Це можна пояснити тим, що анімаційна діяльність є досить новим поняттям в галузі дозвіллевої та туристичної діяльності і науково-методичні засади підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до її здійснення визначені не в повній мірі.

Метою статті є аналіз теоретичних та методичних засад професійної підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм.

Виклад основного матеріалу. Концептуальні положення щодо підготовки фахівців для сфери туризму та готельно-ресторанної справи, яка є важливою складовою сучасної системи професійної освіти, базуються на засадах «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті» (2002 р.), галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013 р.), Державної програми розвитку туризму на 2013–2022 рр. (2014), Законів України «Про курорти» (2014 р.), «Про туризм» (2015 р.), Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр.; «Про вищу освіту» (2014 р.).

Успішність розвитку туристської індустрії визначається якістю професійної підготовки фахівців, які здатні витримати конкуренцію на ринку праці у сфері туристської діяльності. Автор наголошує, що готовність молодих фахівців розпочати роботу пов'язана з наявністю досвіду виробничих відносин, якими студенти оволоділи в період навчання у ЗВО і проходження усіх видів практик та стажувань (Мелюх, 2008).

Готовність до розроблення анімаційних програм надає можливість фахівцям із туризму та готельно-ресторанної справи реалізувати свій творчий, особистісний та професійний потенціал у майбутній професійній діяльності. Враховуючи це, сучасна підготовка фахівця нового типу вимагає створення та оптимізації умов, необхідних для ефективного формування певного рівня професійних й особистісних компетенцій студентів у процесі вивчення фахових дисциплін.

Однак, орієнтація процесу підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм залежить від цілей та задач туристської індустрії. На всіх етапах професійної підготовки особливо важливим є становлення професійно важливих якостей фахівця, покликаних вирішувати актуальні проблеми туризму, як сектора економіки, так й визначеного напрямку соціально-культурної активності населення.

Тож, фахівці з туризму та готельно-ресторанної справи мають володіти різноманітними особистісними якостями (комунікаційні, інтеграційні, високий рівень емоційної інтелігентності), високими стандартами поведінки, вміннями керувати людьми, системним мисленням, відкритістю, готовністю до неперервної освіти, уміннями діяти в полікультурному оточенні.

Окрім вимог до особистісних якостей фахівця з анімаційної діяльності в туризмі, існують також визначені критерії загального фізичного стану фахівця, рівня його здоров'я тощо, які зумовлені тим, що робочий день співробітника анімаційної служби набагато більше, ніж у

інших співробітників туристичного комплексу. Тому це потребує визначеного фізичного та психічного стану аніматора.

Суттєвим недоліком сучасних досліджень проблеми підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм можна вважати практично повну відсутність аналітичної інформації про наслідки впровадження спеціальних освітніх програм, вивчення відстрочених результатів впливу спеціальної професійної підготовки до професійної діяльності фахівця після закінчення закладу вищої освіти.

Шляхи методичного забезпечення ефективної підготовки фахівців, здатних розробляти та реалізовувати анімаційні програми, слід шукати у комплексному використанні різноманітних педагогічних методів та прийомів навчання, творчо поєднуючи їх специфічні особливості у розробці єдиної оптимальної методики організації навчального закладу вищої освіти. Автор наголошує, що у сучасних умовах неможливо йти шляхом екстенсивного нарощування об'єму, збільшуючи години на окремі теми з метою покращення та більш глибокого засвоєння матеріалу. Тож, становлення та існування процесу навчання пов'язано з розподілом та перерозподілом дидактичного матеріалу (Кисилев, 2009).

Професійна підготовка фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи полягає в оволодінні студентами в межах аудиторних занять та практик знаннями, вміннями та навичками з розроблення анімаційних програм.

Сутність зазначеної підготовки визначається у наступному:

- підготовка фахівців із урахуванням потреб туристичного підприємства;
- розроблення нових навчальних курсів, які забезпечують якість професійної підготовки;
- використання під час навчання нових освітніх технологій;
- збільшення кількості практичних занять, стажувань (у тому числі й закордонних) задля відпрацювання навичок розроблення та реалізації анімаційних програм для різного контингенту відпочивальників (Байлік, 2008).

Так як анімаційна програма є об'єднаним загальною метою планом проведення туристських, фізкультурно-оздоровчих, культурно-масових, пізнавальних заходів, процес їх розроблення має враховувати загальні фізіологічні та психічні потреби людини, які проявляються в рекреаційній, пізнавальній та творчій діяльності та засновується на загальних методах соціально-педагогічного впливу на кожну особистість окремо, на групи туристів, колективів, нестабільну аудиторію та різноманітні соціальні

спільності у мандрівках та на відпочинку (Журавлева, 2011). Анімаційні програми доповнюють та підтримують основні туристські послуги у таких сферах, як: дозвілля в морських, залізничних та автобусних мандрівках; суспільно-культурних заходах курортів (карнавали, народні свята, масові свята); анімаційні заходи в місцях розміщення туристів: в готелях, на пляжах, нічних клубах та ресторанах, дитячих розважальних закладах.

Тож, сучасною основою професійної підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм є гуманістична парадигма освіти, яка базується на антропологічному підході до загальнолюдських цінностей і соціокультурних реалій.

Висновки. Таким чином, процес підготовки майбутніх фахівців із туризму та готельно-ресторанної справи до розроблення анімаційних програм необхідно постійно оновлювати. Також є актуальним створення банку типових сценаріїв та циклів рекреаційних занять для розроблення та реалізації анімаційних програм туристського відпочинку на підприємствах туристичного профілю з урахуванням регіональних особливостей, типових планів обслуговування турів та організаційно-технічних заходів для їх обслуговування.

Література

1. Анимация в туризме. URL: <http://svastour.ru/articles/puteshestviya/vidy-turov/animatsiya-v-turizme.html> (дата звернення: 28.11.2017)
2. Байлік С. Вступ до анімації гостинності: навч. посіб. / Харків : Вид-во «Кроссроуд», 2008. 128 с.
3. Гаранин Н., Булигіна И. Менеджмент туристской и отельной анимации: уч. пособ. Москва : Российская международная академия туризма, 2002. 112 с. URL: <http://infotour.in.ua/garanin.htm> (дата звернення: 29.01.2016).
4. Журавлева М. Анимация в рекреации и туристской деятельности: курс лекций. Иркутск : ООО «Мегапринт», 2011. 135 с.
5. Закон України «Про вищу освіту»: відомості Верховної Ради, 2014, №37-38, ст. 2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.04.2019).
6. Закон України «Про курорти»: відомості Верховної Ради, № 23, ст. 873 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14> (дата звернення: 14.08.2020).
7. Закон України «Про туризм» із змінами від 02.03.2015р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F100A.html (дата звернення: 14.08.2020).
8. Закон України «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів України на період до 2026 р. КМ України від 22.03.2017 р. URL: <https://comments.ua/society/577882-kabmin-odobril-strategiyu-razvitiya.html> (дата звернення: 15.08.2020).

9. Кисилев Е. Подготовка студентов туристского вуза к разработке музейных анимационных программ: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Москва, 2009. 27 с.
10. Мелюх Е. Проблемы профессиональной практической подготовки студентов туристских вузов. Вестник Московского университета МВД. 2008. №9. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/problemy-professionalnoy-prakticheskoy-podgotovki-studentov-turistskih-vuzov> (дата звернення: 28.08.2020).

References

1. *Animatsiya v turizme [Animation in tourism]*. Retrieved from <http://svastour.ru/articles/puteshestviya/vidy-turov/animatsiya-v-turizme.html> (date of application: 28.11.2017) (rus).
2. Bailik, S. (2008). *Vstup do animatsii hostynnosti [Introduction to hospitality animation]* (ukr).
3. Harany, N., & Bulyhina, I. (2002). *Menedzhment turystskoi ta hotelnoi animatsii [Management of tourist and hotel animation]* (rus).
4. Zhuravleva, M. (2011). *Animatsiya v rekreatsii i turistskoy deyatel'nosti [Animation in recreation and tourist activities]* (rus).
5. *Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu": vidomosti Verkhovnoi Rady [Law of Ukraine "On Higher Education": Bulletin of the Verkhovna Rada]* (2014). #37-38, st. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (date of appeal: 28.04.2019) (ukr).
6. *Zakon Ukrainy «Pro kurorty»: vidomosti Verkhovnoi Rady [Law of Ukraine "On Resorts": Bulletin of the Verkhovna Rada]*, #23, st. 873. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14> (date of appeal: 14.08.2020) (ukr).
7. *Zakon Ukrainy "Pro turizm" iz zminamy vid 02.03.2015r. [Law of Ukraine "On Tourism" as amended on 02.03.2015]*. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F100A.html (date of appeal: 14.08.2020) (ukr).
8. *Zakon Ukrainy «Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku turizmu ta kurortiv Ukrainy na period do 2026 r. KM Ukrainy vid 22.03.2017 r. [Law of Ukraine "On approval of the Strategy for the development of tourism and resorts of Ukraine for the period up to 2026. The Cabinet of Ministers of Ukraine from 22.03.2017]*. Retrieved from <https://comments.ua/society/577882-kabmin-odobril-strategiyu-razvitiya.html> (date of appeal: 15.08.2020) (ukr).
9. Kisiliov, E. (2009). *Podhotovka studentov turystskoho VUZa k razrobotke muzeinukh anymatsyonnykh prohramm [Preparation of students of a tourist university for the development of museum animation programs]* (rus).
10. Meliukh, E. (2008). *Problemy professionalnoi prakticheskoi podhotovky studentov turystskikh vuzov [Problems of professional practical training of students of tourist universities]*. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/v/problemy-professionalnoy-prakticheskoy-podgotovki> (date of appeal: 28.08.2020) (rus).

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ТУРИЗМУ И ГОСТИНИЧНО-РЕСТОРАННОМУ ДЕЛУ К РАЗРАБОТКЕ АНИМАЦИОННЫХ ПРОГРАММ

А. В. Виндюк

В статье автором проанализированы теоретические основы профессиональной подготовки будущих специалистов по туризму и гостинично-ресторанному делу к разработке анимационных программ. Освещены нормативно-правовая база профессиональной подготовки указанных специалистов и теоретические основы исследования. Определено, что присоединение анимационных программ культурно-познавательного, спортивно-оздоровительного, развлекательного характера в составе туристических маршрутов, путешествий и гостиничного досуга способствует повышению их престижности и повышает спрос на рынке туристических услуг. Отмечено, что готовность к разработке анимационных программ позволяет специалистам по туризму и гостинично-ресторанному делу реализовать свой творческий, личностный и профессиональный потенциал в будущей профессиональной деятельности. Учитывая это, современная подготовка специалиста нового типа требует создания и оптимизации условий, необходимых для эффективного формирования определенного уровня профессиональных и личностных компетенций студентов в процессе изучения специальных дисциплин. Установлено, что процесс подготовки будущих специалистов по туризму и гостинично-ресторанному делу к разработке анимационных программ необходимо постоянно обновлять. Отмечено, что актуальным является создание банка типовых сценариев и циклов рекреационных занятий для разработки и реализации анимационных программ туристического отдыха на предприятиях туристического профиля с учетом региональных особенностей, типичных планов обслуживания туров и организационно-технических мероприятий для их обслуживания.

Ключевые слова: туризм, профессиональная подготовка, будущий специалист по туризму и гостинично-ресторанному делу, анимационные программы.

TRAINING OF THE FUTURE SPECIALISTS IN TOURISM AND HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS FOR THE DEVELOPMENT OF ANIMATION PROGRAMS

A. V. Vindyuk

In the article the author analyzes the theoretical foundations of the professional training of the future specialists in tourism and hotel and restaurant business for the development of animation programs. The normative-legal base of professional training of the specified specialists and the theoretical basis of the research are examined. It is determined that the inclusion of animation programs of cultural-cognitive, sports-health,

entertainment in the composition of tourist routes, travel and hotel leisure helps to increase their prestige and increase demand in the market of tourist services. It is emphasized that the readiness to develop animation programs provides an opportunity for specialists in tourism and hotel and restaurant business to realize their creative, personal and professional potential in future professional activities. Given this, modern training of a new type of specialist requires the creation and optimization of conditions necessary for the effective formation of a certain level of professional and personal competencies of students in the study of professional disciplines. It is established that the process of training of the future specialists in tourism and hotel and restaurant business for the development of animation programs must be constantly updated. It is noted that it is important to create a bank of standard scenarios and cycles of recreational activities for the development and implementation of animation programs for tourist recreation at tourism enterprises, taking into account regional features, standard tour plans and organizational and technical measures for their maintenance.

Key words: *Tourism, professional training, future specialist in tourism and hotel and restaurant business, animation programs.*

Віндюк Андрій Валерійович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу, Національний університет «Запорізька політехніка» (м. Запоріжжя, Україна).
E-mail: amlady.litvinova@gmail.com

Виндюк Андрей Валерьевич – доктор педагогических наук, профессор, профессор кафедры туристического, отельного и ресторанного бизнеса, Национальный университет «Запорожская политехника» (г. Запорожье, Украина).
E-mail: amlady.litvinova@gmail.com

Vindyuk Andriy Valeriyovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, National University "Zaporizhzhia Polytechnic" (Zaporizhzhia, Ukraine).
E-mail: amlady.litvinova@gmail.com